

yet

DÖRTLER DERSANESİ

Hafta Sonu kursları 22 Eylül

Hafta içi kursları 1 Ekim

Kayıtlarımız devam etmektedir.

Dörtler Dersanesi, Cağaloğlu/İST. Tl: 522 24 60

TL. 15 Eylül 1984 Cumartesi

AYDINLAR DİLEKÇESİ DAVASI

Uğur Mumcu

Yalçın Küçük

İhan Tekeli

Şerafettin Turan

Mahmut Öngören

Mete Tunçay

Erbil Tuşalp

Yakup Kepenek

Mustafa Ekmekçi

Halit Çelenk

Demokrasi özlemi suç değildir

Uğur Mumcu: Bir ülkenin yurttaşlarının, o ülke daha demokratik bir ortam olmasını istediler diye "hainlik" ile suçlandırılmaları kadar acı bir olay yoktur.

Erbil Tuşalp: Böyle bir davada yargılanmaktan onur duyuyorum. Ancak tarihin biz Türk aydınlarını bu metni 1984 yılında hazırladığımız için suçlayacağını biliyor ve eziklik duyuyorum.

Prof. Tekeli: Dilekçenin içeriğinin tüm Türkiye halkına duyurulması Sayın Başbakan'ın basın toplantısı yoluyla olmuştur. İddianamenin mantığına göre onun da suçlananlar arasında bulunması gerekirdi.

Yalçın Küçük: Ben sadece bu yaptığımız onurlu işi başka illerdeki aydınlara da ulaştıramamanın sıkıntısını duyuyorum.

Mahmut Tali Öngören: Kendilerine hain diyenlerin bile haklarını güvence altına alan bu ilkeleri daha büyük beceriyle korumuş olanları, tarih hiçbir zaman hain olarak kabul etmedi. Beni de etmeyecektir.

Mete Tunçay: Benim başıma gelenlerin başkalarının da başına gelmemesi için dilekçeyi imzaladım.

Şerafettin Turan: Dilekçeyi demokrasiye sağlıklı geçişi kolaylaştırmak için imzaladım.

Halit Çelenk: Bir dilekçeye bildiri niteliği verilerek dava açılması siyasal alandaki olağanüstü dönem anlayışının hukuk alanında yansımalarının tipik bir örneğini oluşturmuştur.

Yakup Kepenek: Dilekçede belirttiğimiz özlemler ve istekler bizim demokratik sorumluluğumuzdan kaynaklanmaktadır.

Mustafa Ekmekçi: Bir yazara iddianamede bildiri dağıtma ya da bildiri niteliğinde çoğaltılmış dilekçe metni dağıtma suçunu yüklemek insafla bağdaşmamaktadır.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'a verilen 1383 imzalı "Aydınlar Dilekçesi" nedeniyle açılan davaya, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri

Mahkeme'de sorgularla devam edildi. Duruşmaya foto muhabirleri alınmadı. Duruşmayı izleyen gazetecilerin ses kayıt araçlarını kullanmalarına da izin verilmedi.

Dünkü duruşmada sorgusu (Arkası Sa.7, Sü.2'de)

AYDINLAR DİLEKÇESİ DAVASI

(Başaralı 1. Sayfada)

yapılan sanıklar, metnin bilirdi değil dilekçe olduğunu, askeri savcının iddialarının hukukî dayanakta yoksun olduğunu söylediler.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemede sorgulara geçilmeden önce bir dilekçe veren yazar Aziz Nesin, TRT ve YÖK hakkında suç duyurusunda bulunulmasını istedi. Aziz Nesin, dilekçesinde anayasal hakkın kullanılarak hazırlanan dilekçeye imza koyan öğretim üyelerinin akademik tayin ve terfilerinin YÖK tarafından durdurulduğunu, metni imzalayan yazarların TRT'de isimlerinin kullanılmasını anlatarak, henüz sonuçlanmamış bir davada sanık olarak yargılanlara "suçlu" gibi işlem yapan bu kurumlar hakkında suç duyurusunda bulunulmasını istedi.

Aziz Nesin'in dilekçesi, dosyaya köndü. Daha sonra sorgulara geçildi.

Uğur Mumcu

Yazarımız Uğur Mumcu, Askeri Savcı'nın hukuksal dayanaktan yoksun iddianamesiyle mahkeme önüne getirildiğini belirterek, savcılığın hangi komutanlığın kaç numaralı bildirisinin kaçınıcı maddesine aykırı olduğunu belirtilici bir açıklık getirdiğini, bu nedenle eylem, suç ve ceza arasında ilgi kurmanın olanağı bulunmadığını söyledi.

Hukuksal dayanaktan yoksun bir iddianame ile mahkeme önüne getirilmekten hem sanık hem de bir hukukçu olarak gerçekten üzüntü duyduğunu vurgulayan Mumcu, dilekçe vermenin anayasal hak olduğunu, toplu dilekçeyi sadece asker kişilerin veremeyeceğine değinerek şöyle dedi:

"Dilekçe hakkını Anayasa'nın 74 ve 140 sayılı yasamın 1. maddesi gereğince kullanmış bulunuyoruz. Dilekçenin içeriği ile ilgili bir dava açılmadığına göre, örneklerini sunduğumuz toplu dilekçelerle benim de hazırlanmasına katkıda bulunduğum, imzaladığım ve bazı kişilere imzalatmış dilekçenin hukuk kuralları önünde ne gibi bir farkı vardır? Eğer dilekçenin içeriğinde yer alan siyasal

konular, dilekçeyi dilekçe olmaktan çıkartırsa, askeri savcılığın davasını dilekçenin verilmiş biçimine değil, içeriğine dayatması daha uygun olurdu."

Mumcu iddianamenin 140 sayılı yasa uyarınca bütün biçimsel koşullara uyularak verilmiş bir dilekçeyi, kıyas yoluyla suç saymaya çalıştığına dikkat çekerek, Türk ceza hukukunda kıyasın yasak olduğunu vurguladı. Siyasal içerikli toplu dilekçe vermek diye bir suç bulunmadığını anımsatan Mumcu "Bira işverenlerinin gazetelerde yayınladıkları 'uyurunun yasak kapsamında olup olmadığını' sordu.

İfadesinde basılmış eserin nasıl oluşacağını anlatan Uğur Mumcu, Nokta dergisinin dilekçeye bildiri demesinin sanıkları bağlamayacağını kaydederek şöyle dedi:

"Terörün bir iç savaş ortamına sürüldüğü ülkemizde, bunca olaydan sonra, her düşüncedeki insanın birleşeceği ilke ve düşünceler konusunda, dilekçe hakkını kullanarak, 'kamu ile ilgili dilekçerimi' bir kısım arkadaşlarımla birlikte devletin en yüce makamlarına sunmuş bulunuyorum. Bu eylemi suç sayıcı hiçbir yasa, yasak ya da sıkıyönetim bildirisi yoktur.

Bu dilekçenin tek kaynağı, taşkın yurtseverlik duyguları ile demokrasiye olan özlem ve bağlılıktır. Yurtseverlik, yurttaşların o ülke için yapacakları özveri ile anlam kazanacak bir duygudur. Bir ülkenin yurttaşları, o ülkede daha demokratik bir ortam olmasını istedikleri diye "hainlik" ile suçlandırılmaları kadar acı bir olay yoktur. Vatandaşın ceza yasasındaki yerini ve yakın tarihimizdeki örneklerini burada anlatmak istemiyorum. Belki bunların dışında da bir "aydınlar ihaneti"nden söz edebiliriz. Bu ihanet, inançlarını özgürce açıklamak isteyen" fikri hür, vicdan hür, irfanı hür" aydınlardan değil, binbir türlü çıkarın tutsağı olup, sesini çıkarmayan okumışlardan gelmiştir."

Erbil Tuşalp

Gazetemiz Ankara Bürosu İstihbarat Şefi Erbil Tuşalp da ifadesin-

de "Hukuki bir metin olmaktan çok uzak olan iddianame ile yargulanmalarının ülkemizde henüz atlatılmayan ağır bunalım döneminin bir kanıtı olduğuna inandığını" bildirdi.

Türkiye'de de demokrasinin hiçbir zaman tam anlamıyla var olmadığını, ama demokrasi için mücadele edenlerin, ona inananların her zaman var olduğunu vurgulayan Tuşalp, metnin bir bildiri değil, bir dilekçe olduğunu işaret etti.

Soruşturma konusu olan bir konuda yürütmenin başı olan kişinin titizlik göstermesi gerekirken bunun tam aksinin yapılmasını örnekler vererek yadırgadığını kaydeden Tuşalp, Türkiye'de insan haklarına verilen önemi şimdiki kadar yapılan resmi açıklamalardan anlamak mümkün olduğuna değinerek bu konuda da örnekler verdi.

Tuşalp, iddianamedeki suçlamaları reddederek ifadesini şöyle tamamladı:

"Böyle bir davada yargılanmaktan onur duyduğumu belirtmek isterim. Ancak, tarihin bizi, biz Türk aydınlarımızı, bu metni 1984 yılında hazırladığımız için suçlayacağını biliyor ve bundan da eziklik duyuyorum."

Prof. Tekeli

Prof. Dr. İhan Tekeli de sorgusunda, dilekçenin içeriğinde bir suç olmadığını, ülke sorunları hakkında toplu dilekçe vermenin suç olduğunu söyledi. Tekeli, iddianamedeki, dilekçenin bildiriye dönüştürüleceği savının "hukuksal düzeyde olanaksız" olduğunu dikkati çekerek, şöyle konuştu:

"Kaldı ki, dilekçenin içeriğinin tüm Türkiye halkına duyurulması bizim tarafımızdan gerçekleştirilmiştir. Bunun gerçekleştirilmesi sayın başbakanın basın toplantısı yoluyla olmuştur. Kanımca başbakan doğru yapmıştır. Ama, dilekçenin içeriğini 5-10 bin kişi biliyorken, 45 milyon duymasını ve iddianamenin mantığına göre dilekçenin bildiri haline gelmesini sağlayan gerçekte sayın başbakan olmuştur. İddianamenin mantığına göre, onun da suçlanmaları arasında bulunması ge-

rekirdi."

Toplumun tümünü ilgilendirir: konularda toplu dilekçe verilmesinin bir hak olduğunu vurgulayan Prof. Tekeli, iş çevrelerinin zaman zaman gazetelere büyük ilanlar vererek, siyasal içerikli bildirimler yayınladıklarını hatırlattı ve bu bildirimler hakkında soruşturma ya da dava açılmadığını sözlerine ekledi.

Yalçın Küçük

Yalçın Küçük de sorgusunda, dilekçe davası açılmadan önce, aydınlar dilekçesini imzalayanlara çok büyük hakaretler yapıldığını, vatan hainliği ile suçlandıklarını hatırlatarak, "Biz bu hakaretler ve suçlamalar karşısında bu suçlamaları yapanları dava etmemiz gerekirdi, ama Türkiye'de Cumhurbaşkanı'nın dava konusu yapılması mümkün değildir" dedi.

Yurttaşların sıkıntı ve isteklerini bildirmelerinin suç olmadığını anlatan Küçük, dilekçe metninin hazırlanmasında son derece açık davranıldığını, çok sayıda politikacı ile görüşüldüğünü söyledi.

Küçük, dilekçeyi imzalayanlara çeşitli yollarla baskılar yapıldığını da hatırlatarak, "Ben sadece bu yaptığımız onurlu işi, başka illerdeki aydınlarla ulaştıramamamın sıkıntısını duyuyorum" şeklinde konuştu.

M. Tali Öngören

Mahmut Tali Öngören ise sorgusunda, dilekçe metninin "demokrasi ve insan hakları belgesi" olduğunu söyledi. Öngören, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Elbette demokratik ilkeleri savunmaya kalkanlar birer kahraman olarak tanımlanamazlar. Bu olsa olsa bir yurtseverlik görevidir. Yurtseverlik ise kimsenin tekelinde değildir. Ben bu dilekçenin yazımına, dağıtımına, imza edilmesine ve ettirilmesine tüm bilincim ve sorumluluğumla katıldığım, mahkemeye açıkça arz ederken, aynı görevi yerine getirmeyenleri, suskunluğu benimseyenleri, hatta bu görevi yerine getirmeme karşı çıkanları benden daha az yurtsever ya da hain olmakla suçlama-

đım. Ama demokratik ilkeler isteminde bulunduğumdan ötürü bana hain denmesini de kabul etmiyorum. Yüzyıllar boyunca demokratlığı benden çok daha etkili yollarla savunmuş, hatta kendilerine hain diyenlerin bile haklarını güvence altına alan bu ilkeleri daha büyük beceriyle korumuş olanları, tarih hiçbir zaman hain olarak kabul etmedi. Beni de etmeyecektir."

Mete Tunçay

Daha sonra sorgusu yapılan Mete Tunçay, kendisinin hiç mahkûmiyeti bulunmadığını ancak, buna rağmen geçen yıl YÖK tarafından görevine son verildiğini anlatarak, "Benim başıma gelenlerin başkalarının da başına gelmemesi için dilekçeyi imzaladım" dedi.

Tunçay, dilekçenin bildiri amacıyla hazırlanmadığını da sözlerine ekledi.

Şerafettin Turan

Türk Dil Kurumu eski Başkanı Prof. Şerafettin Turan ise sorgusunda, dilekçeyi demokrasiye sağlıklı bir geçişi kolaylaştırmak için imzaladığını belirterek, dilekçe metninin demokratik istekler içerdiğini anlattı.

Anayasa ve yasalara göre, isteyen herkesin dilekçe verebileceğini kaydeden Turan, dilekçenin bildiri diye nitelenmesinin hukuki dayanaktan yoksun olduğunu söyledi.

Halit Çelenk

Avukat Halit Çelenk sorgusunda böyle bir dilekçe hakkında dava açılmasının, ileriye dönük aşamalarda demokratik kurallara daha çok saygı gösterilmesini isteyenlerin en doğal haklarının yok sayılmasının demokrasiye geçiş konusunda ileri sürülen sav ve düşünceleri kuşku hale getirdiğini söyledi. Çelenk, "Açılan bu dava bir olağandışı ve olağanüstü siyasi amaç bir davadır" diyerek sözlerini şöyle sürdürdü:

"Zorlama yorumlarla ve ceza kanununun reddettiği kıyas ve yorum yöntemleriyle bir dilekçeye bildiri niteliği verilerek dava açılması, siyasal

alandaki olağanüstü dönem anlayışının hukuk alanında yansımalarının tipik bir örneğini oluşturmuştur. Davaya konu olan metin bir bildiri değil, dilekçedir. Ülkemizde demokratik düzenin yerleşmesini, insan haklarına saygı gösterilmesini bir özlem olarak dile getiren bu dilekçeyi imza etmeyi bir yurtseverlik görevi saydım. Bu konuda TRT'de ve basında yer alan bazı açıklamalar ve nitelermeler karşısında yurtseverliğimden kimsenin kuşku duymaya hakkı olmadığını ve yurtseverliğin kimsenin tekelinde bulunmadığını söylemek isterim."

Yakup Kepenek

Yakup Kepenek ise sorgusunda, dilekçenin içeriğine ilişkin iddia makamının söylediği bir şey bulunmadığını ifade ederek, iddianın dilekçenin içeriğine katıldığını, ancak biçimine karşı çıktığını söyledi.

Kepenek, dilekçenin esas amacının demokrasinin temel kurallarında ve ilkelinde ortak payda etrafında birleşilmesi olduğunu belirterek, "Dilekçe belirttiğimiz özelemler ve istekler bizim demokratik sorumluluğumuzdan kaynaklanmaktadır" dedi.

Mustafa Ekmekçi

Yazarımız Mustafa Ekmekçi ise sorgusunda, dilekçeyi 1383 kişinin imzaladığını, imzalayanların hiçbirinin herhangi bir telkin ya da isteği dışında dilekçeye imza koyma olasılığı bulunmadığını anlattı.

Mustafa Ekmekçi, şöyle konuştu: "Gazetecilik yapıyorum. Türkiye'de demokrasinin gelişme sürecine katkıda bulunmak için yazılarla elimden geleni yaptığımı inanıyorum. Yazdıklarım kamuoyuna yansıyor, ya beğeniliyor, ya da beğenilmiyor; içeriğinde suç unsuru bulunursa, savcılıklar dava açabiliyorlar, ama bir yazara iddianamede bildiri dağıtma ya da bildiri niteliğinde çoğaltılmış dilekçe metni dağıtma suçunu yüklemek insafla bağdaşmazdır. Değil şimdi, geçmiş dönemlerde de ne bir tek bildiri dağıttım, ne de anarşiyi körükleyecek bir bildiri-

ye imza koydum. Böylesine deneyimden geçmiş kişilerden, anarşiyi yasaklama amacını taşıyan bildirilere aykırı davranış beklemek bilmem doğru mudur?"

Dilekçe metninin belli olmayan yerlere bırakıldığı, orada imzalandığı savları, kanımca doğru değildir. Doğru dilekçeyi imzalayan bini aşkın insanın, aydın kişinin mahkemenize tanık olarak çağrılarak dinlenmesidir."

Dün ayrıca Emin Değer, Tahsin Saraç, Doç. Nurkut İnan, Güngör Aydın, Haldun Özen, Bülent Tanık, Ruşen Hakkı Özpence'nin sorguları yapıldı. Bir sonraki duruşmada dilekçeye imza koyan 15 kişinin tanık olarak dinlenmesi kararlaştırılarak duruşma 24 Eylül pazartesi gününe bırakıldı.

SÜRECEK

Dinçerler

(Başaralı 1. Sayfada)

uzmanları", "olabilir" görüşü bildirdiler. Bakan, Anayasa Profesörü Orhan Aldıkaçtı'da yazılı görüş bekliyor. Ancak Prof. Aldıkaçtı dün "Cumhuriyet'te yayınlanan açıklamalarında "Bakan beni telefonla aradı" demiş, "Dinçerler'in tasarısının olamayacak bir şey" olduğunu vurgulamıştı. Aldıkaçtı "Devletin sporu yönetmesi tek parti düzeninde mümkündür" diye de eklemiştir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürü Yücel Seçkiner bu konudaki sorumuzu "Bunun gerçekleşmesi için Anayasa değişikliği gerekir" biçiminde yanıtlarken, ANAP, HP ve MDP'li milletvekilleri de karşı olduklarını açıkladılar.

Vehbi Dinçerler, gazetecilerin bu konudaki sorularını yanıtlarken, "milletvekillerinin federasyon başkanlıklarına getirilmesi konusunun Anayasa'ya uygunluğunu kesin olarak saptamaya

Dış ticaret işlemlerinde
bilgi ve ilgi

ESBANK

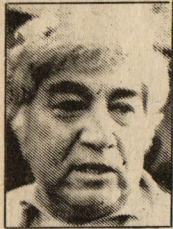
“tedbirli ve kararlı”

Cumhuriyet

61. Yıl; Sayı: 21542

Kurucusu: Yunus Nadi

16 Ağustos 1984 Perşembe

Aziz Nesin

Hüsnü Göksele

Bahri Savcı

İlhan Selçuk

Uğur Mumcu

Halit Çelenk

Yalçın Küçük

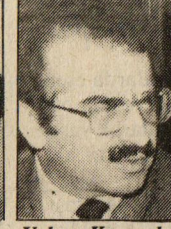
Gençay Gürsoy

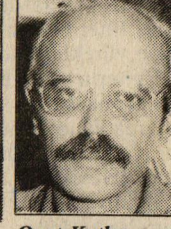
Murat Belge

İlhan Tekeli

Yakup Kepenek

Onat Kutlar

İnci Aral

Erbil Tuşalp

Başar Sabuncu

Mete Tuncay

Korkut Boratav

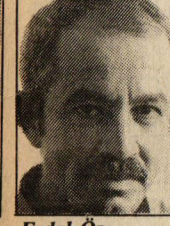
Atif Yılmaz

Şerafettin Turhan

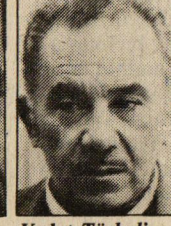
Mustafa Ekmekçi

Erdal Öz

M.T. Öngören

Vedat Türkali

Turgut Kazan

Dilekçe davası başladı

Aziz Nesin ve Hüsnü Göksele sorgularında, dilekçenin bildiri niteliğinde olmadığını söylediler

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanlığı ve TBMM Başkanlığı'na 17 Mayıs 1984'te sunulan imzalı dilekçe ile ilgili olarak 56 sanığın yargılanmalarına Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askeri Mahkemesi'nde dün başlandı. Duruşmanın ilk gününde 24 sanığın sorgusu tamamlandı. Sorgusu yapılan sanıklar hazırladıkları dilekçenin “bildiri” niteliği taşımadığını söylediler ve bu dilekçeyi hazırlayıp vermekle anayasal haklarını kullandıklarını belirttiler.

Sabah 9.30'da başlayan duruşmayı sanık yakınları ile birlikte ABD Büyükelçiliği Kamu Hakları görevlisi Bardos ile bazı büyükelçiliklerin mensup-

ları, dilekçede imzası bulunan HP Genel Başkan Yardımcısı Engin Aydın, HP'li parlamenterlerden Muhteşem Vasıf Yüce, Barış Can, Vecihi Ataklı, Rıza Akaydın, Şehmuz Bahçesi, Muhittin Yıldırım, SODEP Genel Başkan Yardımcısı Türkan Akyol ve MKYK üyesi Kamil Karavelioğlu da izlediler.

Duruşma salonuna giren avukatların sayıca kalabalıklığı karşısında, avukatlara ayrılan yerlerin yetersiz kalması üzerine, avukatlar, sanıklar ve basın mensupları için ayrılan yerlere de oturtuldu.

Saat 9.30'da başlayan duruşmada ilk olarak,

duruşma yargıcı avukatların sayıca çok fazla olduğunu belirterek savcıya, “Bu kadar avukatı kabul edelim mi?” diye sordu. Savcının “Kabul edelim” demesi üzerine, savunma için başvuran 119 avukat savunma avukatı olarak kabul edildi.

Kimlik kontrolünden sonra 56 sanıklı duruşmaya İlhan Selçuk, Atif Yılmaz, Salih Sencan, İnci Gür, Prof. Veli Lök, Emre Kapkın, Cahit Tanör, Şinasi Acar, Rüsen Hakkı Özpence, Hayri Tütüncüler, Güngör Türkeli, Yılmaz Bolat, Ahmet Kocabiyik ve Ali Ertekin'in gelmedikleri görüldü.

Daha sonra Turgut Kazan'ın avukatı tarafından mahkemenin yetkisiz kabul edilmesini isteyen dilekçe okundu. Dilekçede, “Savcılık yetkili olduğu alanda soruşturma yapmış. Ancak yetkisiz olduğu alanda dava açmıştır” denildi ve “Çok önemli bir yetki sorunu doğduğu” kaydedildi. Dilekçenin okunmasından sonra, diğer sanıklar da aynı görüşte olduklarını belirttiler. Ancak mahkeme heyeti, “Yasaya aykırı bir durum olmadığını” ifade ederek, yetkisizlik isteğini reddetti.

Askeri Savcının iddianameyi okumasından sonra (Arkası Sa. 8, Sü. 3'de)

Dilekçe davası başladı

(Başarafi 1. Savfada)

ra sorgulamalara geçildi. İddianamede, davanın, dilekçenin içeriğinden değil, sıkıyönetim bildiri-lerine aykırı olarak, "Bildiri dağıtılması ve hazırlanmasından" ötürü açıldığı vurgulandı.

Askeri savcının iddianamesinde, 1. sıradaki sanık olarak ilk ifadeyi Aziz Nesin verdi. Nesin, yaza ve imzalanın söz konusu metni dilekçe olarak hazırladıklarını, bildiri olmasının mümkün olmadığını, bildiri ile dilekçe arasında önemli farklar bulunduğunu, savcının bu metnin bildiri olduğunu kanıtlaması gerektiğini söyledi.

Nesin'in açıklamaları tutanaklara şöyle geçti: "Soruldu: Biz şu anda burada sanık olan birçok arkadaşlarla muhtelif vesilelerle Ankara'da evlerde toplandı yalnız bu toplantı özel olarak bu maksatla hazırlanmış toplantı değildi. Aile toplantıydı, sohbet toplantıydı; bu buluşmalarımızda dilekçe de açıkladığımız hususları görüştük. Bu buluşmalarımızın açık olmasını, yani aleni olmasını, bizlerin bir örgüt oluşturulmasını ve bildiri mahiyetini kazanmaması hususlarına azami dikkat gösterdik. Sonradan bu hususları kaleme alınması kararlaştırıldı. Değişik fikirler ortaya çıktı. Bu nedenle bir yazmanlar kurulu oluşturuldu. Bu arkadaşlar aylarca çalıştılar amacımız ve ilkelimiz doğrultusunda bu dilekçeyi hazırladılar. Bu hazırlayanlar, Hüsnü Göksel, Yalçın Küçük, Emin Değer, Halit Çelenk, Ergül Tuşalp, Haluk Gerger, Yakup Kepenek, İlhan Tekeli, Uğur Mumcu, Şerafettin Turan, Mete Tunçay, M.Tali Öngören, Bahri Savcı, Murat Belge'dir. Kaleme bunlar almıştır. Ondan sonra 15 Mayıs tarihinde Cumhurbaşkanına ve Millet Meclisi Başkanına aramızdan kurul seçildi. Bahri Savcı, Fehmi Yavuz, Hüsnü Göksel ve ben, Esin Aşar, Bilgesu Erenus, birlikte verdik.

10-15 kişi bunu teksir etti. Daktilo ve teksir makinesi ile çoğalttık. Yanlış oldu. Fotokopi ile çoğaltıldı. Bunu en fazla fotokopi ile çoğaltan Hüsnü Göksel ve ben de çoğalttım. Şu anda diğer çoğaltmada görev yapanları hatırlayamadım. Eksik söyleyebilirim kendileri bu hususu söyleyeceklerdir. Bu dilekçeden İzmir'e ben götürdüm. Antalya'ya götürdüm, İzmir'e götürdüm. İzmir'te Ali Basın Orap, İzmir'dekilerin adları da geçiyor. Ali Cumhur Ertekin, Yılmaz Bolat, Emre Katkın, Veli Lok, Cahit Tanor'a ben verdim. Ben hiçbir arkadaşına bunu yayın, arkadaşlar okusun imzalasın demedim."

Nesin, yargıcın sorusu üzerine antidemokratik uygulamalarla ilgili şu örnekleri verdi:

"Antidemokratik uygulamalara şu örnekleri verebiliriz. Huzurdaki arkadaşlar yazardır. Yurt dışına gitmek için pasaport alamamışlardır. TRT'de eserlerinin yayınlanmaması için emirler verilmiştir. Bunları yapanlar yasalardan uygulamaları yapanlardır. Türkiye'de olan bir şey vardır; yasaları uygulamakla görevli kişiler, yasaları çiğnemişlerdir. Mahkeme kararıyla suçluluğu kesinleşmiş insanlar devlet başkanı tarafından kamu oyunca gösterilmektedir. Bununla bizleri yani hakkımızda dava açılanları kastediyorum. Cumhurbaşkanı bununla bizleri televizyonda millete vatan hani olarak tanıtmıştır. Bizim buna karşı savunma hakkımız da yoktur."

Nesin'den sonra, davanın 2 nolu sanığı, Hacettepe Üniversitesi profesörlerinden Hüsnü Göksel'in sorgusu yapıldı. Göksel, suçlamaları duyduğu zaman çok şaşırıldığını ilk sorgulama sırasında tek kez bildiri sözü geçmediğini, dilekçe olarak söz edildiğini, o zaman askeri savcının da buna itiraz etmediğini belirterek, "Oysa şimdi sayın savcı, iddianamede bildiri diyerek çıkıyor" dedi.

Göksel, Türkiye'de demokratik hakların zildini belirtirken buna örnek olarak Hacettepe Üniversitesi'nden söz etti. Bunun üzerine askeri yargıç, "Hacettepe'deki bütün antidemokratik uygulamaların burada söz etmeye kalkarsak ve bunları zapta geçirirsek çok uzun sürer" dedi.

Kimseye zorla dilekçeyi imzalatmalarının söz konusu olmadığını kaydeden Göksel, "Örneğin Türkân Şoray ile Cihan Ünal benim evimde konukken, dilekçeden söz ettim ama imzalatmadım. Sonra onlar İstanbul'da imzalamışlar. Türkân Hanım benim dilekçeyi anlatırken ilgiyle dinledi. Cihan Bey ise kendisine ikram ettiğim şeyle meşgul olduğundan beni dinlemedi" dedi.

Öğleden sonra diğer sanıkların sorgulamalarına geçildi.

İlk olarak Haluk Gerger savunmasını yaptı. Gerger; "Ne yazık ki böyle bir yüce anlayıştan doğan girişimimiz sonunda, çeşitli çevrelerce ağır bir

biçimde ve kamuoyu önünde suçlandık. Burada yargı önünde, adalete sığınarak, bize yöneltilen isnatları tümüyle reddettiğimi ve mahkemenizin, yargı süreci dışında yapılan bu suçlamalardan etkilenmeyeceğine inandığımı belirtmek isterim" dedi.

Korkut Boratav ise, iddianamedeki suçlamaların mantığını anlamadığını, suçlamaları reddettiğini söyledi. Uzun bir savunma yapan Anayasa Profesörü Bahri Savcı, iddianame karşısında hüzün duyduğunu, savcının dilekçe ile bildiri arasındaki ayrımı biliyorsa bunu ortaya getirmesini ve suçlamalarını kanıtlamasını istedi. Duruşma yargıcı, "Benim bir sorumun olsa tutar Adalet Bakanlığı'na gönderirim, başka yerlere imzalatmama ne gerek var. Siz dilekçenizi başkalarına niye imzalttınız izah edebilir misiniz?" diye sorunca şu yanıtı verdi:

"Dilekçe tek ya da toplu verilir. Benim kişisel menfaatlerimi ilgilendiriyorsa tek, yok genel menfaatleri ilgilendirirse toplu verilir. Siz de hiç çekinmeden hakim arkadaşlarınızla toplu dilekçe verebilirsiniz, yasal engel yoktur."

Bahri Savcı, sorgulamasında toplu halde dilekçe verilmesinin anayasal bir hak olduğunu da sözlerine ekledi.

Sanıklardan Prof. Gencay Gürsoy, cezaevlerinde görülen ölüm ve işkence olaylarının en yetkili ağızlarından beyan edildiğini kaydederek "Ciddi rahatsızlığım nedeniyle gitmek istediğim yurt dışına pasaport verilmediği için gidemiyorum. Profesör iken elime tutuşturulan 6 satırlık bir yazıyla mesleğimden uzaklaştırıldım. Ayrıca bugün anayasal hakkımı kullandığım için karşınızda bulunmak, kaygılarımın en açık kanıtıdır" dedi.

Yazar Vedat Türkali ise, metnin bildiri değil dilekçe olduğunu kaydederek şöyle dedi:

"Demokrasinin içinde bulunduğu durum herkeşe hatta tüm dünyaca bilinirken, bunu deklar etmeye, yani bildiri yaparak etrafa dağıtmaya gerek yoktur. Biz bu bilinenleri dilekçe ile, hakkı ile yüksek makama iletip bir yararımız olsun diye düğündük."

Sanıklardan Talat Mete, Ercan Ülker, Özbay Ertekin, Güngör Dilmen, Erdal Öz, Tului Sönmez, Yılmaz Tokman, Ümit Erdoğan, Ali Oral Basın ve Murat Belge de sorgulamalarında iddianemeyi reddettilerini, aydınlar dilekçesini okuyarak benimsediklerini söylediler. Berna Moran, "Bugün Kadıköy'de bir üstgeçit yaptırılmı diye toplu halde imza verip dilekçeyi hazırlasaydık, bu suç mu olacaktı" derken, Minu İnkaya, "Bugün de görsem imzalarım" dedi.

Orhan Balcıoğlu da sorgulamasında davanın hukuk kuralları ardına saklanmış siyasi bir dava olduğunu belirterek, "Pullu imzalı adresli dilekçe ne zamandan beri bildiri sayılıyor? Bu iki kavram arasındaki farkı bilmeme gibi bir hafifliği savcıya yakıştıramıyorum" dedi.

Vecdi Sayar ise sinemada sansür olduğunu, sanat eserlerinin yasaklanıp toplatıldığını, düşünce özgürlüğü olmadığını kaydetti. Dilekçenin içeriğine katılarak imzalandığını söyledi.

Arif Onat Kutlar sorgulamasında, "Bu ülkenin Başbakanı (böyle bir dilekçe verilebiliyorsa demek ki, o ülkede demokrasi vardır) demesine rağmen biz sanık olarak yargı karşısındayız. Bu kaygı vericidir" deyince yargıç, "Demokrasiye inanıyorsanız 3. kuvvet mahkemelere de inanıyorsunuz demektir. Herkes mahkemeye gelebilir, sonunda ya beraat eder ya da mahkûm olur" yanıtı verdi.

Başar Sabuncu, sorgusuz, sualsiz, gerekçesiz, 3.5 yıl önce işinden atılarak anayasal haklarının bir bölümünden yoksun bırakıldığını, şimdi de bir başka anayasal hakkını kullanıp dilekçe vererek sanık durumuna getirildiğini kaydederek, "Demek ki bu anayasal bir hak değil aynı zamanda bir görevmiş, bunu şimdi daha iyi anlıyorum" dedi.

Sanıklardan Kemal Demirel, dilekçeyi imzaladıktan sonra görevini yapmış insanın huzurunu duyduğunu, dilekçeyi işyerinin Yeşilçam'da olması nedeniyle sanatçılara gösterdiğini, sanatçıların benimsenerek bunu imzaladıklarını anlattı. Demirel, "Yalnız Öztürk Serengil isimli zat, büyük hevesle imzalamasına rağmen ifadesinde (bana konut vereceğiz deyip imzalttılar) demiş. E kendisi Yeşilçam'ın soytarısıdır bunu herkes bilir" biçiminde konuştu.

Toplam 24 sanığın ifadesinin alınmasından sonra mahkeme başkanı Ankara dışındaki sanıkların duruşmadan varestede tutulmalarını kararlaştırdı.

Duruşma, sorgulamaların devam etmesi için 14 Eylül'e ertelendi.

Esnaf: B...

Dış ticaret işlemlerinde
bilgi ve ilgi

ESBANK

"tedbirli ve kararlı"

Cumhuriyet

61. Yıl; Sayı 21494

Kurucusu: Yunus Nadi

50 TL. 27

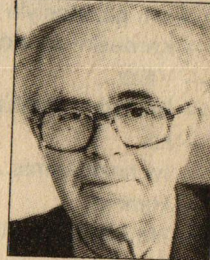
1383 imzalı "dilekçe" soruşturması sürüyor

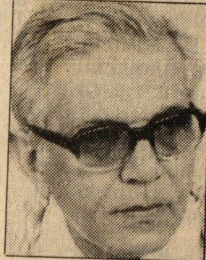
Aziz Nesin

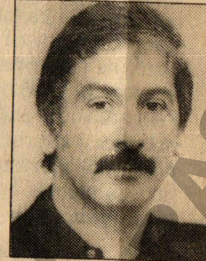
Prof. Hüsnü Göksel

Prof. Bahri Savcı

Prof. Şerafettin Turan

İlhan Selçuk

Uğur Mumcu

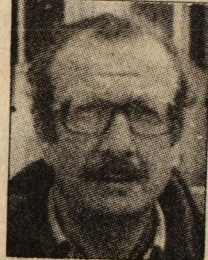
Atıf Yılmaz

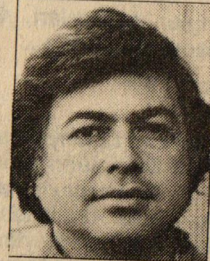
Prof. Korkut Boratav

Vedat Türkali

Mahmut T. Öngören

Prof. İlhan Tekeli

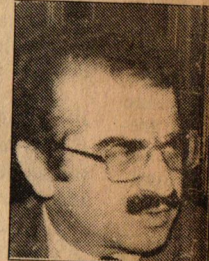
Güngör Dilmen

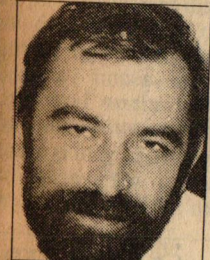
Doç. Yalçın Küçük

Doç. Mete Tunçay

Prof. Yakup Kepenek

Doç. Murat Belge

56 imza sahibi için dava açıldı

Soruşturmanın bir bölümünü tamamlayan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı 56 kişi hakkında Sıkıyönetim Yasası'na muhalefetten 3 ay - 1 yıl arasında hapis istemiyle dava açtı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 1383 imzalı "Aydınlar Dilekçesi"nde imzası bulunanlardan 56'sı hakkında 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasası'na aykırı davrandıkları iddiasıyla dava açıldı. Üç aydan bir yıla kadar cezalandırılmaları istenilen sanıkların yargılanmalarına 15 ağustosta başlanacak.

Haklarında dava açılan 56 kişi arasında dokuz profesör, altı doçent ve 12 gazeteci-yazar yer alıyor.

Aydınlar Dilekçesi hakkında ki soruşturmayı sürdüren Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı bir bölüm imzacı hakkında soruşturmayı tamamladı. İlk olarak imzacılardan

56'sı hakkında bir iddianame düzenlenerek Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (1) Numaralı Askeri Mahkemesi'ne gönderildi. (1) Numaralı Askeri Mahkeme açılan davada sanıkların hazırladıkları dilekçe "bildiri" niteliğinde görülerek sıkıyönetim yasalarına aykırı çalışma yaptıkları belirtildi. Askeri Mahme-

ke sanıkların yargılanmasına 15 ağustosta başlanmasını kararlaştırdı.

Sanıkların Sıkıyönetim Yasasının 16/1. maddesi uyarınca 3 aydan 1 yıla kadar cezalandırılmaları isteniyor.

Askeri Savcılık daha sonra imzası bulunanlardan 10 kişi hakkında daha ek bir iddianame

düzenleyerek dava açtı. Bu sanıklarla birlikte toplam sanık sayısı 56'ya yükseldi.

Haklarında dava açılan 56 sanığın adları şöyle sıralanıyor:

"Aziz Nesin (yazar), Prof. Hüsnü Göksel, Prof. İlhan Tekeli, Uğur Mumcu (gazeteci) (Arkası Sa. 7, Sü. 5'te)

Askeri Savcılık 1383 imzalı dilekçeyi "bildiri" niteliğinde gördü. Dilekçeyi imzalayan 56 kişinin yargılanmasına Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nde 15 ağustosta başlanacak.

56 kişi için dava

(Bařtarafı 1. Sayfada)

yazar), Erbil Tuşalp (gazeteci), Prof. Bahri Savcı, Doç. Yalçın Küçük, Mahmut Tali Öngören (öğretim görevlisi), Doç. Haluk Gerger, Doç. Mete Tuncay, Prof. şerafettin Turan, Prof. Yakup Kepenek, Doç. Murat Belge Avukat Halit Çelenk, Avukat Emin Değer, Prof. Korkut Boratav, Mustafa Ekmekçi (gazeteci-yazar), Tahsin Saraç (yazar), Doç. Nurkut İnan, İnci Güraral (yazar), Avukat Güler Tanyolaç, Güngör Aydın (emekli vali), Doç. Haldun Özen, Bülent Tanık, Güngör Dilmen (yazar), Dr. Gencay Gürsoy, Vedat Türkali (yazar), Özey Erkiliç, Salih Sencan, Kemal Demirel (yazar), Vecdi Sayar (sinema yazarı), Sururi Sönmez, Onat Kutlar (yazar), İlhan Selçuk (gazeteci-yazar), Ümit Erdoğan, Prof. Berna Moran, Mine İlkaya, Prof. Veli Lök, Emre Kapkın, Cahit Tanör (emekli kurmay albay), Avukat Yılmaz

Tokman, şinasi Acar, Ali Oral Basım (avukat), Ruşen Hakkı Özpençe, Hayri Tütüncüler (avukat), Güngör Türkeli (gazeteci), Atif Yılmaz Batıbek (film yapımcısı), Fuat Başar Sabuncu (tiyatrocucu), Orhan şahabettin Balcıoğlu (yazar), Erdal Öz (yazar), Turgut Kazan (avukat), Talat Mete, Erhan Ülker, Dr. Ahmet Kocabıyık, Prof. Ali Cumhuri Ertekin, Dr. Yılmaz Bolat."

SORUŞTURMA SÜRÜYOR

Dilekçede imzası bulunan diğer sanıklara ilişkin soruşturma ise askeri savcılık tarafından sürdürülüyor. Bu sanıkların bir bölümü hakkında henüz karar verilmedi. Bir bölümünün de henüz ifadeleri alınmadı. İzmir'de 20 kişinin, İstanbul'da 140 kişinin, Ankara'da da 148 kişinin ifadeleri adreslerinin bulunamaması nedeniyle alınmadı. İstanbul'da 540, Ankara'da ise 461 sanığın ifadesi alındı.